

SLOVENSKI NAROD.

Izda vsak dan razven nedelje. — Za Ljubljano brez pošiljanja na dom za celo leto 12 gld., za četrt leta 3 gld. 30 kr., za en mesec 1 gld. 10 kr. Za pošiljanje na dom se računa 10 kr. za mesec, 30 kr. za četrt leta. — Za tuje dežele toliko več, kolikor poština iznaša. — Za gospode učitelje na ljudskih šolah in za dijake velja znižana cena in sicer: Za Ljubljano za četrt leta 2 gld. 50 kr., po pošti prejemani za četrt leta 3 gld. — Za oznanila se plačuje od četrtinske pošte vrste 6 kr., če se oznanilo enkrat tiska, 5 kr., če se dvakrat in 4 kr., če se tri ali večkrat tiska.

Dopisi naj se izvole frankirati. Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo je v Ljubljani v Frane Kolmanovej hiši št. 3 „gledališka stolba“. Opraviništvo, na katero naj se blagovolijo pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila, t. j. ad ministrativno radi je v „Narodni tiskarni“ v Kolmanovej hiši.

Dr. Rieger o bodočnosti nas južnih Slovanov.

V nedeljskem shodu češkega kluba je dr. Rieger govoril o okupaciji Bosne in tako-le velezanimivo razvil svoje misli o bodočnosti Jugoslovanov:

„Ako se posreči Avstriji v jugoslovanskih deželah ustvariti kulturni centrum, ki bi imel v vsem jugoslovanstvu razširjati izobraževanje, pritegoval bi ta centrum še druge jugoslovanske dežele, ki niso zdaj avstrijske, na se. Če ne pride do tega, naredil se bode zunaj Avstrije tak centrum. Da bode združenje srbskega in hrvatskega naroda enkrat gotova stvar, to kaže naradni tek dogodkov. Kjer se bode oni centrum naredil, tam bode tudi težišče ali glavno mesto vsega. Tak centrum je ali v Zagrebu ali v Belgradu mogoč. Če hoče Avstrija to središče v Zagrebu ustvariti, ne sme svojih jugoslovanskih dežel drobiti in deliti, dalje ne sme enega dela pod nemškim, enega dela pod magjarskim gospodstvom puščati. Le potem če se bode iz jugoslovanskih dežel enotna celota naredila, more biti iz njih životno telo, ki deluje na svojo okolico, sicer bodo njegovi razdrobljeni deli odvlačevani proč k središču zunaj Avstrije ležečemu. V tem oziru pa na Dunaji niso še enih misli; ali videti je, da se tam združenje jugoslovanskih dežel pripravlja. Magjari se pač trudijo ukrepljenje jugoslovanskega življa zabraniti. Ta pomen ima tudi odgovor

hrvatske deputaciji v Pešti. Ali to nij še zadnja beseda, kise bode v tej stvari govorila. Moč dejanskih stvari, interesi države in dinastije bodo reč še do tja prignali, da bodo okupirane dežele združene z drugimi jugoslovanskimi deželami v Avstriji. Če pride do take združitve, imeli bodo od tega Jugoslovani s pomočjo Avstrije dobiček; če se pa to ne zgodi, bodo zopet le Jugoslovani dobiček imeli in ne Avstrija . . . Stvari v jugoslovanskih deželah, za katere zdaj gre, pa še nikakor niso odločene. Orijentalno vprašanje še nij končano, temuč je še le prvi akt te velike drame odigran. Vendar je ugodno obrnilo se za Jugoslovanstvo in za vse Slovanstvo, in se bode pri daljšem razvijanju orijentalnega vprašanja vedno ugodneje kazalo.“

Reči se mora, da češke stranke prvi vodja jako ugodno in za nas močno tolažljivo sodi, ter prorokuje o našej prihodnosti. Pravimo: o našej prihodnosti. Kajti tudi mi Slovenci, vsi, kolikor nas je v celem Sloveniji, štejemo se in hočemo šteti biti k Jugoslovanstvu, s katerim se hočemo pod Avstrijo v jedno celoto združiti. Na to gre in meri vse naše delovanje v poslednej vrsti, kajti mi znamo, da le tako si moremo ohraniti svoj narodni slovanski karakter.

Znamenj, da na Dunaji uže mislijo na to, da bi južno Slovanstvo združili in mu pravični bili, mi sami še pač ne vidimo. Možno je, da se to od daleč drugače opazuje. Če bi se hotele prikazni pri Dolinskem taboru in

na Goriskem za take dokaze jemati, zdi se nam to vse še premalo, ki nikakor ne odvaga protivnega prizadevanja.

Sicer pa priporočamo to Riegrovo sodbo o bodočnosti južnega Slovanstva in o pomenu okupacije Bosne vsem onim, ki so se bali tega zasedenja, češ, da nij nam na korist, temuč Magjarstvu. Mi se skladamo v tem, da za južno slovansko in našo daljno bodočnost je okupacija na vsak način koristna, popolnem z Riegrom, in smo podobno misel uže zaporedom izrekli.

Sicer je pa tudi jedno iz tega Riegrovega govora konstatirati. On želi, da se južno slovansko vprašanje reši v avstrijskem duhu in v korist avstrijske dinastije. To naj bi si vsi krogi zapomnili. Zapomnili naj bi si pa tudi oni, kaj jim Rieger prorokuje, če ne bodo poslušali njegovega sveta, ki je tudi svet vseh pravih Avstrijcev. Ali o tem v naših tiskovnih razmerah nij varno dalje govoriti.

Vspehi Nemčije in Rusije.

Iz slovenskega Štajerja 8. nov. [Izv. dop.]

Po berlinske pogodbi so celo čestilci kneza Bismarka v njegovo nezmotljivost po nekoliko dvomiti začeli. Poznjši zgodovinarji menda bodo ne toliko njegovo modrost kakor srečo občudovali, katera ga je spremljala. V mračnej bodočnosti so za Nemčijo morda še celo britke ure pripravljene. — Kakor znano, meri od davnaj ruska politika naspram orijentu. Znano je tudi, da so Rusi večkrat od Avstrije bili zadržani, ondi napre-

Listek.

Črtice o Vrazu.

(Hrvatski napisal Fran Petračić.)

Pri izdavanju petega zvezka Vrazove zapuščine nabralo se je raznovrstnih deloma spominov na njega, deloma tudi domišljevanj o njegovem pesniškem delovanju. B. l. je namen, vse to poviti v jedno kito, ali delo se je pretrgalo, ter se mora prepustiti komu drugemu, da nam pokaže njega, kakor je bil i sam po sebi i v družbi vrstnikov in sodelavcev. Tako se podaje tu nekoliko črtic, naj se ne izgube, naj obnove spomin na našega pesnika.

I. Iz Vrazovega življenja.

Rojen, ako ne v siromaštvu, vendar brez dovoljnega imetka za izučevanje šol, pokazuje se Vraz v Gradcu, in tu snuje o pesni in pesništvu, naposled se loči od naukov, kateri so tekli v dosta nerednem teku. Rad bi študiral tudi v Beču in v Pragi, ali teško da bi se bil pečal z naukom, ki ga imenujejo strokovnega. Kako je bil zmotljen v tem, vidi se najbolje iz pisma njegovega najboljšega prijatelja

Kočevarja, kateri ga (12. januarja 1834) pravkara: „Ne zamerte mi, kaj i vas opomenim, da i vi se nekaj vučite, kaj de vam kruha doneslo. Človek more jeden stanoviti stališ imeti, te zna za svoje domerodce mnogo storiti itd.“ Takov je bil Kočevar. On se je izučil zdravništva, ter je na spodnjem Štajerju s prakso začel tudi svoj apostolat, kakor ga sam imenuje, širi Ilirstvo, a pomaga tudi prijatelju pesniku, kateri nema toliko moči, da si išče kruha po navadnem potu. Nahaja se koncept iz tistega časa, kder v nemškem jeziku nekoga prosi za mesto v kakej kanceliji na kmetih, da bi poleg tega privatno tudi prava (jus) študiral, ter bi se rad pri tem učil ono, česar je privatnemu uradniku treba. Pri tem priznava, da s te strani njegova svojstva baš niso briljantne, ali prizadeval si bode udovršiti se, zna popolno slovanski, razumeva se nekoliko v ekonomijo. Na tem istem listu pa zapisani so verzi iz Homerove Odiseje VIII. 479 sl., kder se govori, da je pri vseh ljudeh na zemlji pevce doletela čast in poštovanje, kajti jih je Muza pesen naučila, katerej se je priljubil rod pevcev itd. Ali je pretegnolo pesništvo, ter na-

menjene pismo ni odpravljeno nij, ali pa prošenege mesta nij dobil, ter je tudi po sili ostal zvest Muzam.

Pesniška njegova struna pokazuje se posebno v njegovem obnašanju do prijateljev. Onih, kateri so krotki, prijema se z nežnostjo, skoro žensko, n. pr. Sreznjevskega. Kadar se nameri na upornega, gospodljivega, uže je razžaljena pesniška čutljivost, in nij je več sprave. Za primer bodi Gaj. Ustrežljiv je in uljuden. Literarnega korespondenta Šafařika, Palackega in druge vabi Dragotin Kušlan (4. januarja 1845) v Karlovec, da jih pride učiti kolo, ali ako ne sam, da koga pošlje. Potni stroški bodo mu se plačali, a bode tudi nastanjen. — Nij bilo časa poiskati, je li književni prijatelj tolikih odličnih pisateljev šel učiti kolo karlovske rodoljube in rodoljubke, ali karakteristično je uže to, ka Kušlan ni ne dvomi, da Vraz ne bi izpolnil te želje, samo ako bi mogel. Tako slabi v nejednakem boju. ne gizdajo se z nijednim poslom koristnim Ilirstvu.

Znanost Vrazova bila je proti temu, kar se denes zahteva, dosta nepopolna, bolj je šla v širino nego v globino. Poznavanje tujih je-

dovati. Ruska je leta 1849 še jedenkrat poskusila si avstrijsko prijateljstvo trajno pridobiti, ali brezuspešno, kakor nam leto 1854 kaže. Tega kriv je bil Bonaparte, ki nij miroval, da bi Rusiji ono poplačal, kar so Francozi v začetku tega stoletja od Rusov dobili. Torej je Rusija, ako še Anglijo v poštev jemljemo, več glavnih sovražnikov ob enem imela. Posamne poraziti, bilo je treba izvršitelja. Pač je bilo sredstvo, v to svrhu Nemčije poslužiti se, za Rusijo nekoliko nevarno. Ali dostikrat smo primorani, stvar tako vzeti, kakor je. Carju se do tiste dobe Nemci nijso toliko nevarni zdeli, vzlasti, ker sta si ruski in nemški dvor v sorodnosti. — Dobro. Rusija je pustila Prusiji leta 1866 nad Avstrijo pasti, da bi pa le-ti zmagali, došli so nad Avstrijo tudi še Italijani. Mi znamo ruski izrek: „da v ruskeji zvezi bi Avstrija še dan denes svoje nekdanje italijanske provincije imela v lasti“. Pač pa naspram Francoske je Prusija prešlaba bila. K temu je trebalo nemškega jedinstva. To knez Bismark z ruskim dovoljenjem doseže, in celo Hano veransko, katero je v sorodstvu z ruskim dvorom, ne da bi ta dvor kaj ugovarjal, s silo v nemško zvezo utelesi. — Dojde francosko-nemška vojna. Knez Bismark pridobil si je slavo. Ali na vrat Nemčije navesil je neizprosliivega sovražnika, Francijo, kajti zadnja ne gleda od teh dob, kakor je poprej, kako bi Rusiji, temuč samo, kako bi Nemčiji škodovala. Glavni vspehi Bismarkovi so torej zmaga nad dvema državama, ter zje dinjenje Nemčije. Da pa mu je k tem zmagam tudi ruski car pomagal, je gotovo, kajti mi znamo, kako mu je hrbet kril. Ako bi bila leta 1854 Avstrija na ruskeji strani stala, bila bi Nemčija navzlic dobri volji Bismarka še dan denes na tem mestu, kjer je bila pred 1864. letom. Torej je Rusija drugega glavnega sovražnika Napoleona pobila, ter zadnjega Anglijo, valjda sama prevzame skoro.

V teh potezah omenili smo ravno tudi politiko kneza Gorčakovega, ali v vse drugače težkem stanju je ovi. Videli smo v letu 1855. od petih evropskih držav vso vojno moč v boji proti ruskim težnjam, ter Napoleon bil

je hitro leta 1872. pri rokah na Poljskem zoper Ruse intrigirajoč. Knez Gorčakov pa je uže tudi opazovati začel, da ne bi Bismarkovo drevje do neba prirastlo, kajti nij pripustil, da bi ta Francijo leta 1874. še enkrat po polnem uničil, ter tako Nemčiji roke odvezal. Strašno pa je Evropa te tri leta moči na penjala. Indijska vojna, angleški milijoni, vse jej je na razpolaganje stalo, Rusiji škodovati. Ali zamán, ona ima vspeh za vspehom znamenovati.

Kakor rečeno po l. 1855 gledal je knez Gorčakov, kako bi Evropo razdvojil, kar se mu je pa tudi mojstersko posrečilo. Nemško prijateljstvo nij neprecenljive vrednosti, to so v novejšem času Rusi skusili, ali Bismark bo gledal, da se mu Rusija s Francijo ne sprijatelji, kaj to pomeni, vsak dobro ume.

Ako končno ta dva državnika primerjamo, vidimo, da so imenito dobre okoliščine, ter prijatelji za kneza Bismarka delovali; ali če knez Gorčakov brez vsacega zaveznika svojo državo napram tolikim sovražnikom do tako sijajnega stališča dovede, kakor se zdaj vidi, nas sili še k tem večjemu občudovanju.

Politični razgled.

Notranje dežele.

V Ljubljani 14. novembra.

Budgetni odsek *delegacije* državnega zbora je 13. t. m. rešil vojni proračun bistveno tako, kakor ga je vlada predložila, a je odbil one od vlade terjane svote, ki bi bile za popravo Werndlavih pušk in za poskuse z jekleno-bronsnimi kanoni, ter za nabavljenje novih 25 tverdnjavskih kanonov; skupaj je torej izbrisal 2.162.000 gold., da-si je vojni minister močno za te terjatve govoril.

V *grškej* „Tagesposti“ od srede priobčuje predsednik Leykamove družbe J. Syz pismo, v katerem vnovič trdi, da je vse resnično, kar sta on in urednik Svoboda v „Tagesposti“ pisala o govorjenji ministra Auersperga, ki je rekel, da so nekateri poslanci državnega zbora podkupljivi. Syz zažuga, da, če ga bodo taki, ki resnico omečejo, (kakor Rechbauer), provocirali, bode on še druge reči razglasil. — Lepe reči iz te lepe ustavoverne stranke.

Iz *Pešte* se poroča, da je 12. nov. tja prišel na dvor cesarjev, ruski diplomat

grof Šuvalov, spremljan po svojem posla-niškem tajniku Tatiševu, ter se je oglašil pri Andrassyju. Ob 6. uri je bil pa povabljen k dvornemu kosilu k cesarju.

Iz Peterburga ima dunajska „Pol. Corr.“ dopis, ki pravi, da grof Šuvalov valjda nema formalne misije za avstrijsko vlado, vendar ima poduke razgovoriti se z avstrijskimi odločujočimi političnimi faktorji, katerim bode resne namere Rusije naglasil, da ona hoče berlinski dogovor provesti in izvršiti, ali tudi temu nasproti povedati, kako se Turčija obnaša. Dokler porta terjatev berlinskega dogovora glede Črne gore in Grške ne izvede, in se ogiblje, one točke z Rusijo dognati, ki so prepuščeni, da se porta o njih naravnost z Rusijo dogovori, ne more Rusija svojih namer izvršiti. Vest, da pri-naša Šuvalov lastnoročno pismo carja do avstrijskega cesarja, treba, da se potrdi.

Vnanje države.

Srbsko železnico od Belgrada do Niša v dolžini 260 kilometrov bode zidal najbrž baron Hirsch. Ker je uže prejšnja srbska skupščina to vprašanje v principu potrdila, bode prihodnje ministerske predloge v tej reči najbrž hitro potriene v prihodnjem zasedenji, ki se te dni prične.

Mej *grškim* ministrom Komundurosom in mej opozicijo se je naredil kompromis, vsled katerega se grška armada še za 20.000 mož povekša.

Turki dalje šance kopljejo okolo Carigrada. Iz Hademkioi je prišlo še 85 Krupovih kanonov. Zdaj je okolo Carigrada 600 kanonov za brambo in baje 80.000 mož.

Iz *Berlina* javljaio, da se bode rusko-angleški razpor skoro gotovo zravnal z lepo.

Mej *Nemčijo* in mej vatikanom so se baje, kakor nemški listi poročajo, zopet začele obravnave zaradi sporazumljenja katoliške cerkve s prusko vlado. Bismark je Kheudellu natanke meje določil, dokle sme koncesije delati. Zdaj so mej tem in mej kardinalom Nino živi razgovori.

Dopisi.

Iz ljubljanskega obližja

12. novembra. [Izviren dopis.] (O ljubljanskem močvirji.) O tem, da je letošnje leto deževno, kakoršnih nam Bog le malo dá, menda mi nij treba dalje razpravljati, pač pa se mi zdi potrebno omeniti, da tudi letos je silno veliko škodo po ljubljanskem močvirji

zikov in čitanje pesnij v teh jezikih je glavni smer njegovih naukov, v grškem nij ni do tega bil dognal, da bi najnavadnejše akcente prav zaznamljeval, a vendar mu vsi priznavajo neko prvenstvo; se ve da ker so slabiji bili od njega. Nij čudo, ka mu se klanjajo mlaji n. pr. Luka Ilić in oni, kterim to nij zanimanje, kakor Nikola Borojević. Ta mu piše 4. novembra 1844: „Da Vi ste najprvi bili, kateri ste me tedaj, kadar sem kot poletarec (goden ptiček) še neodločen bil, k večemu delovanju vzpodbudili, in ako to od le kake koristi za občno dobro bode, tako se ima Vam zahvaliti“. Njemčić mu piše (14. februara 1843): „Ti si našega novejšega pesništva Nestor, tebi bode lahko popraviti, kar ne velja.“ Tako on popravlja vsem, celo Preradoviću, kateri je od prvega začetka lepše stihe pisal od samega Vraza. Evo kar on piše Vrazu (14. marca 1845): „Ljubeznjivi rodoljub! Evo Vam obečane pesni, v katerej sem morebiti več hotel nego učinil. Oprestite, ako ne najdete ono, kar ste pričakovali. Vzemite si malo truda in izpravite, ako kder kateri pogrešek v jeziku, pravopisu in ostalem najdete. Jaz sem početnik v pisanju našega jezika, dajem Vam dakle popolno slobodo s ovo pesnijo okrenoti kakor najbolje

znate.“ Isto tako v pismu 15. decembra 1845; kder ga pozivlje, da mu nabira predbrojnice na „Prvence“, dodaje: „Na skoro čem ti po slati tudi moje pesni, da mi jih, kakor si blagodušno obečal, popraviš.“ Vraz nij nikdar tako korektno pisal, kakor so ta Preradovičeva pisma, ali on je bil književen človek, Preradović v tem samouk, sluša ga, a morda sam ne občuti, da je njegovo pero boljše od Vrazovega, kateri ima popravljati. Tega je bila zmožna samo Preradovičeva skromna duša, katera je koprnela po domovini in rojenem glasu. *)

Da je Vraz tudi v politiki pomagal, razumeva se samo po sebi, kako bi se mogel po vsem odtegniti, kder je ves pokret bil politiški? Ali tudi ta njegov politiški vpljiv, ako se tako more imenovati, bil je nedolžen,

*) Iz Vidma (Udine) piše Vrazu (9. nov. 1847): „a jaz siromak tu v tujem svetu žalujem in mučim se; nikder prijatelja, nikder našega glasa, vse golo tujstvo.“ Tu mi prihaja na misel, kako je Preradović tam negde mej 1857—1860. prihajal v bečko kavarno, kder smo se mi Hrvati dijaki shajali. Sedel je za bližnjo mizo, po tem ko smo se pozdravili, da se nasluša našega razgovora, kakor nam je poročil, a jedino žalil jo, ka kot častnik ne sme mej nas sesti, da se z nami razgovarja.

kakor se vili in njegovih pisem, a v obče literati Ilirci bili so naivni politikarji. Mnogokrat kara ga Kočevar, tako mu v pismu 4. febr. 1844. piše: „Vaše cervene kapice so vam lepo čast donele. Zlato tele vam če pasti i bez Mozesa. Obesite politiku na klin i deržite se literature, drugače budete godni za Narrenhaus. Lepe posledice so nam naši ultra uzročili. Neka njimi Bog pameti ne uzkrati, inace če strmoglaviti.“ *) Istega leta 20. jun. opominja ga, naj ne dá, da pride do boja in do orožja. Tudi Turopoljci poslušali bi dobro besedo. Krv se ne sme liti, kajti je tudi Turopoljska krv prava slavjanska. Ni njim se ne sme njihovo pravo kratiti. Kako je zadel i on i njegovi tovariši na slavjanskem kongresu, skoro tragikomično, to nam opisuje sam v svojih pismih. Za to je slavno imel vspeh v agitaciji ilirskeji in slavjanskeji. Od vseh strani podajejo si roke domorodci. Za slovenske kraje bil je on s Kočevarjem najznameniteji delavec, a kder je katero semenišče, tu se o njem zna. V Dalmaciji ima zaupljivega pobratima Preradovića, dokler je

*) Kočeva jeva pisma pustil sem v originalu (po „Vencu“), dočim sem besede drugih dopisalcev slovenizoval. (Prev.).

napravila povodenj. Le površno rečeno, da z 200.000 gold. bilo bi težko poravnano. Da bi se pa takej velikej in pa skoraj navadnej letnej škodi vendar le kolikor toliko ogniti dalo, — to mi bode menda vsak, kdor le kolikaj razmere ljubljanskega močvirja pozna, rad verjel. Če se ozremo na pota po močvirju, z žalostnim srcem mora se vslikniti, kje so županje, da tako malo skrbe za popravilo potov. Na močvirje zdaj, ko so spravljali domov jesenske pridelke, naj bi prišli gospoda od „Thierschutzvereina“. Tu bi vidili, kaj se pravi trpinčenje uboge živine. Z lahko vestjo rečem, da je večjega usmiljenja vredna, kot neki — osli. In vsega tega ni treba misliti, da je samo dež kriv, nego krivo je temu največ to, ko ne more voda se hitro naprej odtekat. Ako bi imela voda spredaj toka prostor, šla bi hitro naprej, in ne bi prestopila svojih mej.

Za boljši odtok Ljubljane je skrbela vlada že davno; dokaz temu je prvič gruberjev kanal ali cesarski graben, drugič pa to, da je vlada plačala menda nad 14.000 gold., rečem: štirinajst tisoč gold., za odstranitev jeza pri Breclnikovem mlinu v Hrušici. Vsak starejši mej nami, ki se zanima za to, zna se gotovo še spomniti, s kakšno slovesnostjo je bil imenovan jez podrt, če ne po družem vsaj po tem, kako je tedanja vlada skrbela, da se pri ljudstvu ta blagi čin v spominu ohrani, dan je bil ukaz, da so morali otroci iz inestne šole pod vodstvom g. profesorjev z redno vrstjo iti k tej, za ljubljansko močvirje toliko važnej svečanosti, — in se je otrokom od profesorjev pripovedovalo, da se to dela vse zaradi močvirja, in da bode po odstranjenju tega jeza voda hitro odtekala, in da bode vsled tega čina močvirje, ki je dozdaj nerodovito, postalo lepo rodovito polje itd.

Pozneje se je še ustanovila posebna komisija, da skrbi za redno odpeljavanje vode, in osuševanje močvirja, in te komisije bil je tajnik g. Podkrajšek, kateri je dobil zlat križec za zasluge. Marsikdo to slišavši, se je vprašal, za katere zasluge? — Vendar ne zato, da se nij potezal za vstavljenje ali za-

branjenje zopetne naprave jeza na prej omenjenem, s toliko slovesnostjo in drago odkupljivostjo imenovanemu mestu proč iztrebljenega jeza, ki zdaj očitno jako jako zadržuje vodo, tako, da ko jez odpró, v jednej uri voda za 36—40 c. m. vpadne. Mar se to nič ne pozna? Morebiti g. Podkrajšek hvalijo zato, ker je pustil na Žabjaku v strugo vsakovratno robo napeljavati (kar se žalibog še dandenes godi) da se je tok vodi čedalje bolj zapiral? Morebiti zato, ker nij skrbel, da se naneseni pesek iz Gradašice v Ljubljano nij izpotrebil, kateri vodo tako zadržuje, da več kot polovico hitreje od št. Jakobskega mosta teče, kot pred izlivom Gradašice? Ali morebiti zato, ker se je plačalo 60.000 gold. za znani Cornovec, in potem menda še 12.000 gold., a je še denes Cornovec brez vsacega pravega pomena, kateri, ako ga je res trebalo, bil bi moral prej ko mogoče dovršen biti na korist dotičnih plačevalcev? Morebiti zato, ker Podkrajšek nij skrbel pri napravi novega mostu v karlovškem predmestju za večji prostor vodi, ker namesto razširiti — se je še stisnol? Za taka dobra dela se res spodobi odlikovanje!

Naj mi bode dovoljeno še o nekem lokalnem ogledu zaradi naprave necega jeza tudi v karlovškem predmestju, pri katerem je bil menda tudi g. Podkrajšek navzoč, nekoliko izpregovoriti. Kakor sem čul, bil je tedanji g. inženir tako navlekel šampanjskega duha, da mu je jel ta lase prizdigovati, a g. inženir misleč, da tudi njega prizdiguje, postal je na to tako ponosen, da so se mu dotični k ogledu prišli posestniki zdeli oni črvi, ki radi v mlakužah živijo; ker se je pa g. inženirju živalica usmilila, videči, da se utegne mlaka posušiti, jel je ta po njih (to je posestnikih) nekaj potrebe opravljati, ter pri tej priliki izpoznal, da se sme pod Ljubljano na vodi delati, kar se hoče, in da nam ta kraj Ljubljane ne škoduje, če se v Ljubljano zasuje, in Gruberjev graben zajezi —. Pa kakor vsaka reč le en čas trpi, tako tudi tega zla, ako Bog pomoči da, mora biti konec.

Slava deželnemu zboru, ki se je potrudil skovati novo postavo za obdelovanje močvirja, da bi ona le ne ostala mrtva črka na papirju!

Brati bilo je po časopisih o izvolitvi novih odbornikov in njih namestnikov. Da bi le ti ne držali križem rok —! da bi oni res skrbeli za izvršitev one postave in za odpeljavanje vode —. Dozdaj nij dosti sluha o njih delovanju. Bodo li hoteli in mogli odpraviti prej navedene napake? — Ali si bodo zaslug a la Podkrajšek nabirali tudi ti? Vso pozornost in vso skrb morali bi obračati na odstranitev prej imenovanega jeza pri fabriki za koce, in potrebljenje Ljubljane pri iztoku Gradašice, ker tukaj drži vodo toliko nazaj, da Ljubljana prestopa bregove, ko manjka na Frančiškanskem mostu do „venca“ še najmenj 25—30“, kar pred 20 leti nij prestopila bregov, dokler nij bila do imenovanega venca. Pa tudi Gruberjev kanal je treba še razširiti in ponižati. Le po tem, če se vodi spredaj napravi prostor, smemo upati, da bomo zmogli toliko, da moremo plačevati davke, drugače, če nam bode voda take škode prouzročevala, treba se bode tod v hribe izseliti ali pa v Bosno. — Po čemu smo denarje naložili? Saj v hranilnico nese lahko vsak sam, če ima, in to kadar hoče. Množih sem slišal, še toliko bi rad plačal, samo da mi voda škode ne bi delala. — Tedaj g. odborniki skrbite, da se kaj učini v prihodnje. Če si tudi Podkrajškovih odlikovanj ne zaslužite —, pridobili si pa boste zasluge pri ljudstvu, ki bodo ostale v večnem spominu, in povračal se bode potem v reznici trud kmetovalca.

Posestnik.

Domače stvari.

— („Slovenska Matica“) je imela v sredo popoldne v čitalniški dvorani občni zbor. Došlo je bilo čez 50 udov, večidel ljubljanskib. Predsedoval je g. dr. Jarec, in razložil v svojem govoru, da je le jedna točka na dnevnem redu: imenovanje častnih udov. Razkladal je zasluge dr. Bleiweisa za narod, in nasvetoval, naj se voli dr. Jan. Bleiweis za častnega uda „Slovenske Matice“. V obširnejšem govoru je podpiral ta nasvet g. Klun, in nasvetoval, naj se izvrši volitev „per acclamationem“. G. Janko Krsnik je predlagal, da naj se pri tej priliki, ko je ta izredna točka na dnevnem redu, izvoli za

tam bival, ali prodaja knjig ilirskih slabo ide. V pismu od 5. maja 1845. pravi on: „Jaz vam morem reči, da se za sedaj še slabo knjige ilirske po Dalmaciji kupujejo; zvezan duh samo s tem se brani, kar mu stražari v tamnico prinesejo.“ Pomagata v poslu Kaznačić pridobljen po Trnskem in Petranović. Od ostalih v večini jih loči pravopis, a tu mu Nikolajević, izdavitelj „Magazina“ svetuje že 15. okt. 1842.: „Dobrovočani in Dalmatinci pisano gledajo novi pravopis, najbolje bode te jim s tem v okom prišli, ako knjige s tem pravopisom tiskane ne bode kupovali.“ Pozneje se je cel pravopisni prepis začel. Zanimivo je, kako so si v Krajini pridobili prenumerantov. Piše mu nek častnik, Ličanin, (10. marca 1845.) da mu bode nabral toliko predplačnikov, kolikor nema iz nijednega regimenta, ali za to sili, naj se tiska v „Danici“ pesen Marka Badovinca na obersta Rastića z dodatkom: „bodi dober, tvoj vpliv pri g. Babukiću upotrebiti“. Ali za to mu istega leta piše (10. aprila) drug častnik (Klobučar), katerega je poprosil, da nabira predplačnike: „Akoravno se vi čuditi morate, kako da se izvali od sokola vrabec, tako moram jaz vam s žalostnim srcem naznaniti, da do sedaj od

starih sokolov z malim odpadkom tu baš vse goli vrabci postali so. Zato isto nisem v stanu vam predplačnikov na vašo knjigo javiti, ker nikdo tu ne misli domorodno pisateljstvo čim boljše mogoče povzdignoti“ itd. V Wienerneustadtu našli so po čeških znancih, častnikih in učiteljih na tamošnji akademiji Fialko, kateri z Burianom svojim tovarišem Hrvatom in Graničarjem na čitanje daje „Novine“ in „Danico“.

Iz pisem Vrazovih vidi se, koliko napora je stalo, da on postane tajnik matičin. Bila je to velika služba in čast tadanjih časov, vredna napora in pogajanja. On je v njej ostal menda do konca življenja, ali v zadnjem času bilo je nepriliko. V zapisniku matice 28. dec. 1848. zabilježeno je: „iz obzira ka tajnik g. Stanko Vraz ne izdaviše uže od meseca marcija 1848. nijednega zvezka od „Kola“, dolžnosti svoje zadovoljil nij in ka je uže pred dvema mesecema brez dopuščenja predsednikovega iz Zagreba se oddaljil ter se še ni denes nepovrnil, bilo je sklenjeno, naložiti g. denarničarju Al. Vancašu, naj do dalnje naredbe starešinstva Vrazu plače več ne daje.“ Dalje v zapisniku 24. nov. 1850. omenja se, da je dvakrat bil opomenjen Vraz, a ne daje

odgovora, niti za poslove Matičine ne mara, za to je sklenjeno, da se za točneje opravljanje poslov najme drug tajnik s plačo od 300 gld. And. T. Brlić. S tem je seveda tudi službe oropan, kajti v zapisniku 6. marca 1851. odloženo je, da se pozove Vraz, katerega je prejšnji odbor službe oropal, naj za mesec dnij v smislu 2. odb. seje 24. nov. 1850. svoj izrek pove, na koliko mu je krivo učinjeno. Kako je to končano, ne poveda se; po zapisniku Matice bil je Vraz 24. marca 1851. pri seji. V zapisniku o seji 7. maja 1851. piše se: „Ker je g. Stanko Vraz uže tudi za VIII. knjigo rokopolis pripravil, ima se VIII. knjiga „Kola“ izdati. — Ker g. Stanko Vraz zmirom bolujoč seje odborne pohajati ne more, izbran je za odbornika književnega odbora v smislu § 25. pravil Matice g. Ant. Mažuranić.“ Iz vsega tega vidi se, posebno iz onega, kar se bilježi v zapisniku 1. 1850., da jim Vraz nij bil več po volji, da je postal neugoden ali se je imel komu umakniti, kajti v pismih prvešnjih let isto ga je tako zmanjkalo na dolže časa, celo so mislili mrtvega; vendar mu nijso v mesto segali.

(Dalje prih.)

častnega uda tudi drugi velezaslužni slovenski literat, ki je ravno te dni praznoval 40letnico svojega literarnega delovanja, in je bil skozi 20 let stalen sodelavec v Bleiweisovih „Novicah“, in ves čas do zdaj povsod delaven na slovenskem slovstvenem polju, g. Davorin Trstenjak. Oba predloga sta bila „per acclamationem“ sprejeta, torej sta voljena dr. Bleiweis in Davorin Trstenjak za častna uda „Slovenske Matice“. Dozdaj je imela „Matica“ pet častnih udov. Ti so: 1. Vitez dr. Fr. Miklošič, v njem častimo Slovenci rojaka svojega, in učenjaka slovenskega; 2. kanonik dr. Fr. Rački, predsednik jugoslovanske akademije v Zagrebu, v njem častimo brate Hrvate; 3. biskup Mih. Rajevskij pri ruskem poročništvu v Beču, in po njem slavimo brate Ruse; 4. dr. Fr. Lad. Rieger v Pragi, v njem slavimo brate Čehe; 5. Jovan Vesel Koseski v Trstu, in v njem častimo 80letnega svojega slovenskega pesnika, kateri je vsa svoja dela podaril „Slov. Matici“ v priobčevanje. Tem častnim možem torej sta se dostojno pridružila dr. Jan. Bleiweis in Davorin Trstenjak, ki ju Bog slovenskemu narodu še dolgo dolgo ohrani!

— (Deželni načelnik g. v. Kalina) je odpotoval včeraj z brzovlakom na Dunaj. G. vitez Kalina se je tudi vpisal k banketu, ki bode 19. t. m. na čast vodje slovenske narodne stranke dr. Bleiweisa v gostilni pri Tavčarji (hotel Evropa) v Ljubljani, torej se na Dunaji ne bode dolgo mudil.

— (Dohod lovskih rezervistov v Ljubljano) bat. 7. in 19. se je zakasnil. Transport 418 mož je denes 14. še na morji in pride najbrž v soboto 16. nov. sem. Še le 15. ali 16. se bode zvedelo natančneje, kedar pridejo. Pogosteni bodo na starem strelišči.

— (Iz Železnikov) se nam piše: Tukajšnji občinski zastop je v svojej seji dne 10. t. m. velespoštovanega g. dr. Jan. Bleiweisa enoglasno izvolil za častnega občana naše občine.

— (Občine) ki so na dalje dr. Bleiweisa za častnega občana volile so: Žavec na Štajerskem, Borovnica, Predoslje, Vodice, Slavina, Polica pri Višnji gori, Ajdovica, Celjska okolica, Litija, Grosuplje, Sava pri Litiji, St. Vid nad Ipavo, St. Vid pri Zatičini, Šmartno v rož. dol. pri Celji, Col pri Vipavi, Stražiše, Jezica, Hostič, Gorje, Podgorica, Verhnika, Naklo, Horjul, Brezovica, Log, Mirna, Semič, Ribnica.

— (Obleko ubogi šolski mladini) začel je kakor vsako leto zopet pripravljati odbor gospij in gospodičin v čitalnici. Kdor želi v ta namen kaj darovati, naj darek izroči temu odboru, da bode mogel nakupiti kaj več blaga, in obleči več otrok.

— (Iz Reichenburga) se nam piše: Vsled naznanila iz Brežic na tukajšnjega župana, da se bodo vojaki polka Hartung, vrnivši se iz Bosne, 13. t. m. popoldne tukaj mimo peljali, pripravilo se je v njih pogostovanje vina, sadja, smodk itd. A odpeljali so se bili že pozno v prejšnji noči. Ker se nij mogel preklic že v noči dosti hitro raznesti, je vsakaka postrežba izostala.

— (Iz Celovca) se poroča 12. nov.: Ravno kar je prišel polk Maroičič tu sem, in je bil od župana sijajno sprejet. Društva so bila navzočna, in na tisoče ljudij je spremenjalo vojake, ki so z godbo marširali v mesto, kjer so bili dobro pogosteni.

— (Iz Haloz) se poroča, da imajo večji posestniki in vinogradniki še — grozdje pod snegom. Večina je obrana, a cene nij nobene. Po 30 do 40 gold. obetajo za štrtin. Kupca malo. —

— (Požar.) Pred kratkem je pri posestniku Jožefu Zajcu iz Zajčjega vrha ravno ob času, ko je s svojo družino večerjal, jelo na skednji goreti, in je v dveh urah mu vse zgorelo. Škode ima 2000 gl. a zavarovan nij bil. Govorilo se je, da je kdo navlašč zažgal in prišli so uže tudi nekega soseda in ga izročili sodniji.

— (Iz Trsta) se nam piše: Sinoč je nek krčmar zaklal mesarskega mladeniča, da je ta v 5 minutah umrl. Pred dvema dnevoma pa je ubil nek težak pilota na morji, to je človek, ki vodi brod po nevarnih krajih. — V armonijnem laškem gledišči pa je bil škandal nastal. Pevkinja Kučnik dobila je lep šopek, njen ljubi pa je bil preveč ljubosumen, in nastal je prepir, da so morali mladega Otela v tamnico tirati. Laški listi še vedno lajajo po navadi, in mi jih ignoriramo.

— (Vukovarsko društvo tamburašev v Ljubljani) je dalo svoj prvi koncert s tamburicami predvčerajšnjem v čitalniščnem steklenem salónu. Reči moramo, da smo z nekako dvomljivo radovednostjo pričakovali pričetka koncerta, kajti kdor nij hodil po Hrvatskem in Srbskem, kjer je tambura doma, a se na njej igrajo le priproste narodne popevke, nij toliko še slišal o tej godbi, ter mu tambura nij toliko znana, da bi si mogel pravo o njej misliti. Ko je tedaj se začel prvi akord „koracnice“, ki je bila kot prva točka programu, temu akordu ko je sledil drugi, jeden na drugega se krepko precizno naslanjajoč, ko so nam doneli iz teh slovanskih instrumentov, ki so izmed vseh najprimitivnejše ustvarjeni, znani glasovi naše marzeljeze „Naprej“, takrat brala se je zadovoljnost iz obrazov vsega poslušateljstva, in ko so utihnil zadnji glasovi, pokazala se je ta zadovoljnost v burnej pohvali in jakim rokoplasku. Da! godba s tamburicami je originalna, in čudno toplo vpljiva na srce poslušalca. Opazovati smo imeli priliko, da se na teh instrumentih dajo svirati najtežji komadi, da se dá tudi umetniška spretnost doseči. Istinito izvrsten in kar očaralen je pa „piano“ na tamburicah, kar se je kazalo posebno pri „Kolo“, tako da poslušalcu nehoté sapa zastaje, da bi celó se sapa ne motil krasnega trenutka. Pri točki „Ich kenn' ein auge“, tambura solo od Richarda, pokazal se je g. Sladeček umetnika na prvej tamburici. To Richardovo kompozicijo smo uže šestokrat slišali, a na tamburah izvrševana, dobi nekaj posebno mikavnega. Izmed družih točk naj še omenimo „cavatina iz opere Attila“ od Verdijske; v tej so pa menda tamburaši združili vse svoje moči, tako precizno jim je šlo izpod rok. Izvrstno so svirali tudi srbsko „Rado ide“. Vse točke celega večera so pa dokazale, da se mora tambura prištevati k instrumentu, na kojem se lahko igra najtežavnejše moderne komade, in na katerem se dá dospeti do umetniške spretnosti. Vukovarsko tamburaško društvo si lahko čestita k vspehu, ki ga je doseglo s svojimi produkcijami v ljubljanski čitalnici, kakor tudi mi gratulujemo g. Sladečku, kateremu se je posrečilo, tamburo dovesti do njej pristojne stopinje. Produciralo se je to društvo v Zagrebu v narodnem kazalištu, kjer, kakor pravijo hrvatski listi, se občinstvu

težko da zadovolji; ipak je bilo sprejeto z veliko pohvalo. Zato vse prijatelje godbe opozorujemo na prihodnji koncert, ki ga bode dalo to društvo v nedeljo zvečer. Preverjeni naj bodo, da jih bode tamburaško društvo zadovoljilo. H . . . a.

Razne vesti.

* (Velika tatvina.) V Pragi je sluga vodstva najemništva užitniškega davka v Pragi ukral pred kratkim 37.000 gold., in ubežal s to svoto. Pijančeval je potem po raznih krčmah in denar kar okolo sebe metal. Koncem, ker ga je začela policija iskat, jela ga je vest peči, in šel je sam k sodniji. Denarja je še imel 17.372 gl. vse drugo je ali zapil ali, — ženskam dal, ali pa so mu ko je bil pijan, ukrali. Policija je potem pri raznih osebah našla 12.000 gl. drugo pa ne bode mogla dobiti.

Poslano.

Da bode prišel narod v boljše stanje,
Roditi mora boljši mir mu sprava;
Ima uže vrle sine bistra Sava,
Vodnike tud' za uk in delovanje.

A k' nam življenje nij le mirno spanje,
Narodu treba je utrditi prava;
Bolezen huda je na pol veljava,
Ljubav za dom nam pravi v bojevanje.

Edina želja toraj je naroda
In to molitev srčno izrekava,
Veselje da še živjaj mnoga leta.

Enkrat prinese boljši čas svoboda,
Imenu Tvoj'mu spleta večna slava
Sonetja vez, ki bo po nji zapeta.

Pričetek mrzle in mokre letine, ko se mora v izbali in uradih kuriti, kaže vsakemu nevarnost prehlajenja, ki se pokaže ali v náhodu, hripi, kašlju, hripavosti, gorečici v grlu, sploh v kataraličnem stanju, katero se mora ob pravem času zdraviti, da se na jednj strani to sitno stanje brzo odpravi, na drugej pa ne nastanejo boleznij v prsih, katere navadno iz prehlajenja izvirajo. Kdor se hoče poslužovati čenega in sredstva velikega učinka proti vsem tem boleznim, ta naj rabi Bergerjeve smolnate pastile (Theerpastillen), ki so se uže tisočkrat obnesle. — Cena jednj puški od kositar z navodom kako se rabi 50 kr. — Glavna zaloga v Ljubljani pri gospodu J. Svoboda, lekarnarju. (379—2)

Tuji.

13. novembra:

Pri Slonu: Pihler iz Dunaja. — Szallay, Szladiček, Brodanović, Brajković, Rus iz Vukovara. Pri Matiču: Hirschman iz Dunaja. — Stern iz Varaždina. — pl. Lehman, pl. Manner iz Gradca. — Högerman iz Kočevja.

Dunajska borza 14. novembra

Enotni drž. dolg v bankovcih . . .	61	gl.	45	kr.
Enotni drž. dolg v srebru . . .	62	"	65	"
Zlata renta . . .	71	"	90	"
1860 drž. posojilo . . .	112	"	40	"
Akcije narodne banke . . .	793	"	—	"
Kreditne akcije . . .	231	"	30	"
London . . .	116	"	15	"
Napol . . .	9	"	33	"
C. kr. cekini . . .	5	"	57	"
Srebro . . .	100	"	—	"
Državne marke . . .	57	"	65	"

Dr. Julius Feldbacher,
odvetnik v Mariboru,
išče

odvetniškega koncipijenta,

ki ima dveletno legano vajo. — Nastop 1. januarja 1879. (391—1)

Marke Wir empfehlen geschäftst.
als Bestes und Preiswürdigstes

Die Regenmäntel,
Wagendecken (Plachen), Betteinlagen, Zeltstoffe
der k. k. pr. Fabrik

von M. J. Elsinger & Söhne
in Wien, Neubau, Zollergasse 2.

Lieferanten des k. und k. Kriegsministeriums, Sr. Maj. Kriegsmarine, vieler Humanitätsanstalten etc. etc.

(195—110)

Lastnina in tisk „Narodne tiskarne“.